

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Lapin ELY:n resurssit ja mahdollisuudet valuma-aluekartoitukseen ja suunnitteluun

Mika-Matti Maisonvaara

29.2.2024

Mistä valuma-aluekunnostuksen tarve syntyy?

Usein kunnostustarve syntyy valuma-alueen kuormituksesta aiheutuvasta vedenlaadun heikkenemisestä tai vesienhallinnan ongelmista

Vedenlaadun heikkeneminen alapuolisissa vesistöissä

Rehevöityminen (levähaitat, umpeenkasvu), veden sameus, mataloituminen, muutokset kalaston rakenteessa (särkikalavaltaisuus), vesilintujen määrän ja lajiston muuttuminen, sinileväkukinnat, kalaverkkojen limoittuminen

Virkistyskäyttöarvon aleneminen

Usein ensin kokeillaan vesistöissä tehtäviä kunnostustoimenpiteitä, mutta ne eivät ole olleet riittäviä → kuormituksesta kärsivien vesistöjen ekologisen tilan parantaminen pitkällä tähtäimellä edellyttää aina myös ulkoisen kuormituksen vähentämistä

Suunnittelun käynnistyminen

1

Yleensä suunnitteluhankkeen alulle panijana toimii paikallinen yhdistys (esim. osakaskunta, kyläyhdistys), kunta tai ELY-keskus itse

2

Aloitteen tekijä valuma-alue tarkasteluun voi olla myös yksityishenkilö! (avustusta hankkeisiin ei kuitenkaan myönnetä yksityishenkilölle)

Valuma-alue kunnostussuunnitelma

Kokoaa yhteen valuma-alueen ominaispiirteet, kuten korkeussuhteet ja virtaamat, sekä mahdolliset luonnontilaiset alueet ja maisema- ja luontoarvot

Selvittää valuma-alueen merkittävimmät vesistökuormituslähteet sekä kuormituksen laatu ja määrä

Selvittää valuma-alueen kunnostustarpeet, kaikki maankäyttömuodot huomioiden

Kuva: Mika-Matti Maisonvaara

Suunnittelun toteutuksesta hankkeeksi

- Yleissuunnittelussa (ELY voi tehdä 2023) huomioidaan ja kerätään yhteen valuma-alueen yleistiedot ja siellä haittaa aiheuttavat tekijät sekä toimenpiteet, joilla valumavesien laatua saadaan parannettua
- Toimenpiteistä laaditaan yleistasoinen suunnitelma, johon kirjataan myös toimenpiteiden vaikuttavuus, alustavat toteutussuunnitelmat, maanomistajien suostumukset sekä alustava kustannusarvio
- → Yleissuunnitelman pohjalta hanketoimija voi hakea avustusta yksityiskohtaisempaan suunnitelmaan ja hankkeen toteutukseen (rakennesuunnitteluun ja/tai vesiensuojelurakenteiden toteutukseen)

Näin aloitat kunnostushankkeen ja haet avustusta

1. Tutkikaa mahdollisuutta yhteistyöhön

Kun suunnittelette vesistöjen kunnostamista, verkostoitukaa alueen muiden toimijoiden kanssa ja tutkikaa mahdollisuuksia yhteistyöhön. Vesien tilan parantaminen vaatii usein yhteisiä ponnisteluja koko valuma-alueella. Ottamalla mukaan uusia yhteistyötahoja (esim. kunnat ja yritykset) tehostatte vesiensuojelua.

2. Kysykää asiantuntijoilta

Olkaa yhteydessä oman alueen ELY-keskuksen kunnostus-asiantuntijaan, kunnan ympäristötoimeen, alueellisiin vesiensuojeluyhdistyksiin sekä muihin verkostoihin. Voitte kysyä neuvoa siitä, mitä suunnittelussa tulee huomioida sekä pyytää apua lähtötietojen selvittämiseen. Lupatarpeesta voitte kysyä ELY-keskuksesta.

3. Tehkää suunnitelma

Kunnostuksen toteuttaminen vaatii suunnittelua. Voitte hakea avustusta ensin suunnitteluun. Kunnostussuunnitelmaa varten tulee kartoittaa, missä tilassa vesistö on sekä mitä on jo tehty. Pyytäkää tarvittavat luvat maa- ja vesialueiden omistajilta ja tehkää tarvittavat ilmoitukset. Sopikaa toimenpiteiden toteuttajat sekä työnjako. Laatikaa kustannus- ja rahoitussuunnitelma, aikataulu ja seurantasuunnitelma sekä viestintäsuunnitelma. Yhdistys tai muu organisaatio on usein parempi hakija kuin yksityinen henkilö.

4. Järjestäkää rahoitus

Hankkeen kustannuksista avustuksen osuus on noin 50 %. Muun rahoituksen voi kattaa mm. omarahoituksella, mihin hyväksytään myös talkoo- ja virkatyön arvo, tai muulla kuten sponsori-, kunta-, yksityis- ja säätiöiden rahoituksella, lupamyyntituloilla ja joukkorahoituksella. Avustusta voidaan myöntää hankkeille, joissa edistetään vesien- ja merenhoitosuunnitelmien tavoitteita.

5. Täyttäkää hakulomake

Hakulomake ja linkki sähköiseen asiointipalveluun löytyy oman ELY-keskuksen sivuilta. Tutustu hakuohjeisiin ajoissa. Muistathan, että avustushakemus on toimitettava ELY-keskukseen, ja lupien täytyy olla kunnossa ennen toimien aloittamista. Jätä hakemus määräaikaan mennessä. ELY-keskus päättää rahoitettavista hankkeista seuraavan vuoden keväänä.

Katso tarkat hakuohjeet ja lisätietoa:
ym.fi/virtaavesienhoitoon
ymparisto.fi/vesistokunnostusverkosto

